

KIRKEBLADET

Skørping-Fræer &
Gerding-Blenstrup
Pastorater



Juni-juli-august-september 2012

Sjette årgang nr. 2

Billedkunstneren Axel Hou, Fræer Kirke og Vejen Kunstmuseum

Af museumsleder Teresa Nielsen,
Vejen Kunstmuseum

I en smal passage ved siden af orglet i Fræer Kirke hang til en gang i marts måned det tidligere alterbillede. Det hænger nu og frem til den 18. november 2012 i en særudstilling på Vejen Kunstmuseum. Her er indlånt grafik, kirkeruder, tegninger, malerier, bøger, dåbsfad og en brøndskulptur for at fortælle den mangesidede historie om maleren og grafikeren Axel Hou (1860-1948), der var en nær ven af museets hovedperson, billedhuggeren Niels Hansen Jacobsen (1861-1948).

Axel Hous tidligste alterbilledbestilling kom fra Fræer Kirke. Maleriet har han dateret 1897. Motivet er ganske enkelt. Her står Kristus i fuld figur iført hvid kjortel og rød kappe. Armene er let fremstrakte som for at velsigne dem, der står foran billedet. Med bare tæer står han i en bellis eng med antydningen af bakker i den fjerne horisont. Kristus har en auraagtig kemisk lysende strålekrans. Mon det spiller en rolle, at Hou oprindelig var uddannet apoteker og derigennem har set kemiske skyer? I hans mange øvrige alterbilleder har Kristus variationer af disse lysende glories – noget helt andet end de ofte anvendte kontant stiliserede guldglories.

Hous alterbillede blev i 1928 taget ud af den oprindelige ældre ramme, og i 1957 blev det afløst af et alterbillede, som Hous ven, den ligeledes grundtvigiansk stemte maler Rud-Petersen i 1949, havde udført som kopi af sin egen altertavle fra 1939 til Oue Kirke.

Kort efter afleveringen til Fræer Kirke fik Hou en bestilling til Buderup Kirke. Maleriet blev leveret i 1901, overførtes siden til Støvring Kirke og blev afløst af et krucifiks af Erik Heide. I den følgende tid – men med uvist nøjagtigt årstal, da det er svært at aflæse – leverede Hou alterbillede til Skørping Kirke, hvor hans korsfæstelsesscene er indfældet i det voluminøse renæssance alterparti. Det samme motiv leverede han i 1906 til endnu et par jyske kirker i Vinderup og Trolldhede.

Selv om Hou var født, opvokset og bosat i København fik han talrige kirkeopgaver i Jylland – vist især afledt af venskaber med en del af datidens unge arkitekter, der stod for nyopførelser og renoveringer. Hans svoger var arkitekten Thorvald Jørgensen, der bl.a. har tegnet Christiansborg Slot, Brorsons Kirken og Mariendal Kirken. Hans hustru svoger var arkitekten Magdahl-Nielsen, der fx har tegnet Simeonskirken. Hou har leveret henholdsvis bemalede blyindfattede

ruder og alterbillede til de nævnte Københavnske kirker.

I forhold til Hous jyske bestillinger har en vigtig faktor været venskabet med arkitekt Kristoffer Nyrop Varming (1865-1936). Hou leverede alterbilleder til mange af de nye kirker, som Varming opførte.



Arkitekt Kristoffer Nyrop Varming omtaler Axel Hou som: "en udmærket Maler og et alvorligt og troende Menneske". Scenen med de små børn, der kommer til Kristus blev et af kunstnerens yndede kirkemotiver. Her ses hans sort-hvide foto af alterbilledet, som han i 1903 leverede til Bangsbostrand Kirke.

Samspillet ses allerede i 1903 i alterbilledet til Bangsbostrand Kirke. Der brugte Hou et af sine yndede motiver, hvor de små børn strømmer til omkring Kristus. Han brugte det igen i næsten samme form i 1908 til Vejgaard Kirke i udkanten af Ålborg, i 1910 til den flerdelte altertavle i Harboøre Kirke, i 1913-14 til det store alterbillede til Simeonskirken og



Til Simeonskirken i København malede Hou 1913-14 mødet med Kristus ind på baggrund af Nørrebro's plankeværk og rygende skorstenene.

i 1916 i midterfeltet i dåbsfadet til Herning Kirke, som efter Hous tegning blev udført af Georg Jensen. Takket være guldsmed Boy Johansen, der har istandsat kirkens ældre dåbsfad, har det også været muligt at låne Hous dåbsfad til udstillingen i Vejen.

I forbindelse med udstillingsforberedelserne og den dermed forbundne forskning har præsten ved Bangsbostrand Kirke, Freddy Rask, fremdraget et tankevækkende brev fra arkitekt Varming til Pastor Münster. Det er udateret, men må være fra 1902, da kirkens indvielse omtales, og den fandt sted den 30. november 1902. Samme år står på Hous lille skitse, der vises i udstillingen og er lånt fra privateje. Om alterbilledet står der: "Jeg har igen talt med Maler Axel Hou om Muligheden for at male et Alterbillede. Han har megen Lyst og da han baade er en udmærket Maler og et alvorligt og troende Menneske kan vi ikke faa en bedre til det. Jeg har tegnet op omtrent hvorledes Rammen m.m. skal være og han har set Størrelsen og mener at ville gøre selve Billedet for 600 Kr. hvilket ikke er meget i Forhold til Arbejdet. Det kan naturligvis ikke være ret mange Figurer derpaa, da Billedet jo ikke kan blive ret stort (c 2 al x 1 ¾ al). Nu bedes De tænke over et Æmne og paa om De kan være med til at tage Hou som Maler. De bedes erindre at Skitsen til Billedet skal indsendes til Ministeriet saa vi maa være i god Tid. Selve Billedet vil nok tage 3-4 Maaneder at male." Her fremgår det, at beslutningen synes at have ligget mellem pastoren og arkitekten – øjensynlig helt uden inddragelse af det daværende sogneråd.

Blandt de andre jyske kirkeopgaver leverede Hou i 1904 alterbillede til både St. Olai Kirke i Hjørring og til Gåser Kirke. Begge steder er motivet Kristus i natlig samtale med Nikodemus. Mens billedet i Gåser Kirke sidder på sin plads, er det i Hjørring blevet et forhenværende alterbillede. Med velvilje fra menighedsrådet har det været muligt at låne det til udstillingen – og det har en ganske særlig pointe! De to alterbilleder er stort set identiske... ud over Nikodemus-figuren, der i alterbilledet til St. Olai er baseret på et portræt, som Hou i 1904 udførte af billedhugger Niels Hansen Jacobsen På alterbilledet valgte Hou dog at kronrage modellen – enten for at anonymisere ham eller snarere for at give en mere munkeagtig karakter.

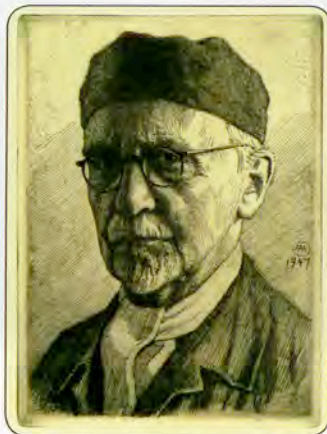
Det første man møder på udstillingen i Vejen er bevæggrunden for at samle alle disse værker. På væggen hænger Hous tre markante portrætter af billedhugger Niels Hansen Jacobsen udført med syv års mellemrum: 1892, 1899 og 1906 – og dertil suppleret med St. Olai alterbilledet fra 1904!

De to kunstnere mødtes på Kunstakademiet i København i 1880'erne og fulgtes gennem livet. Hou synes at have haft en ganske særlig beundring og forståelse for Hansen Jacobsens talent. Da han portrætterede ham i 1892, blev det et "skjult"

dobbeltportræt, hvor han indsatte kunstneres hustru i form af den figur, som hun lå model til: Moderen i gruppen "Døden og Moderen", som i 1893 blev Hansen Jacobsens gennembrudsværk i Paris. I portrættet fra 1899 karakteriserer han billedhuggeren gennem dennes absolutte hovedværk, der da var ganske nyt, "Skyggen", og den stærkt politiske skulptur "Friheden i Aarhundredets Slutning". I portrættet fra 1906 har billedhuggerens særegne keramik fået plads ude til venstre.

Axel Hou har hidtil været et lidet beskrevet blad i den danske kunsthistorie. Det er der nu rådet bod på med det omfattende materiale, der er lagt ud til glæde for alle nysgerrige på: www.vejenkunstmuseum.dk > VÆRKER i øverste tværmenu > AXEL HOU i kassen for neden til venstre. Her er en database med mere end 150 grafiske arbejder, mulighed for at blade i kunstnerens skitse-, scrapbøger og fotoalbum samt lange, billedrige tekster om hans arbejde med kirkelige opgaver, portrætterne af Hansen Jacobsen, den dekorative kunst og meget, meget mere. God fornøjelse med en lystvandring på internettet, der har været den vigtigste kontaktpunkt i opsporing af viden om Axel Hou. Den er leveret løbende siden 1999 af private, der har reflekteret på hjemmesidens indledende tekster om Axel Hou. Her ligger nu det, der svarer til en hel bog, men i en dynamisk form, der fremover kan udvides og bearbejdes som ny viden kommer til.

Slutteligt stor tak til menighedsrådet for udlån af alterbilledet fra Fræer Kirke! Håber, at mange sognebørn får lyst til at lægge vejen om Vejen Kunstmuseum og få set alterbilledet i en større sammenhæng og få mange gode oplevelser med hjem.



Axel Hous raderede selvportræt fra 1947. Trykket måler 200x148 mm og tilhører Vejen Kunstmuseum, inv. VKV 1268.